

Blommor med massförekomst samma sommar (2007)
– efter bränning

Käringtand

Kattfot

Flockfibbla

Monke

Blodrot

Restaurering inleddes vintern 2008/09

(Ca 30 hektar, restaureringen i stort sett klar, övergår nu i löpande skötsel, kostnad hittills ca 40 tkr/hektar)

Rödlistade arter som koloniserat nyskapade sandblottor i Långasands dyner

Svart solmott	VU
Klittviol	VU
Dvärglin	VU
Bibagge	NT (ÅGP)
Silversandbi	NT (ÅGP)
Praktbyxbi	NT
Diodontus tristis (rovstekel)	NT
Havstapeserarbi	NT

Skötsel gynnar biologisk mångfald på kustnära sandmarker

Uppföljning 2011 av ÅGP-åtgärder i Halland

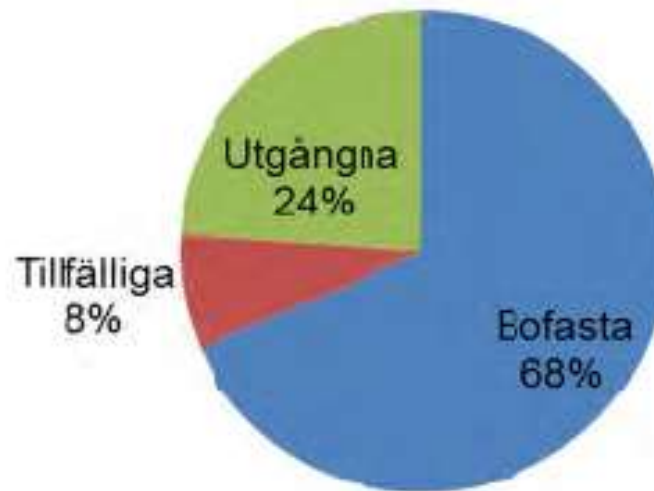
2012:14

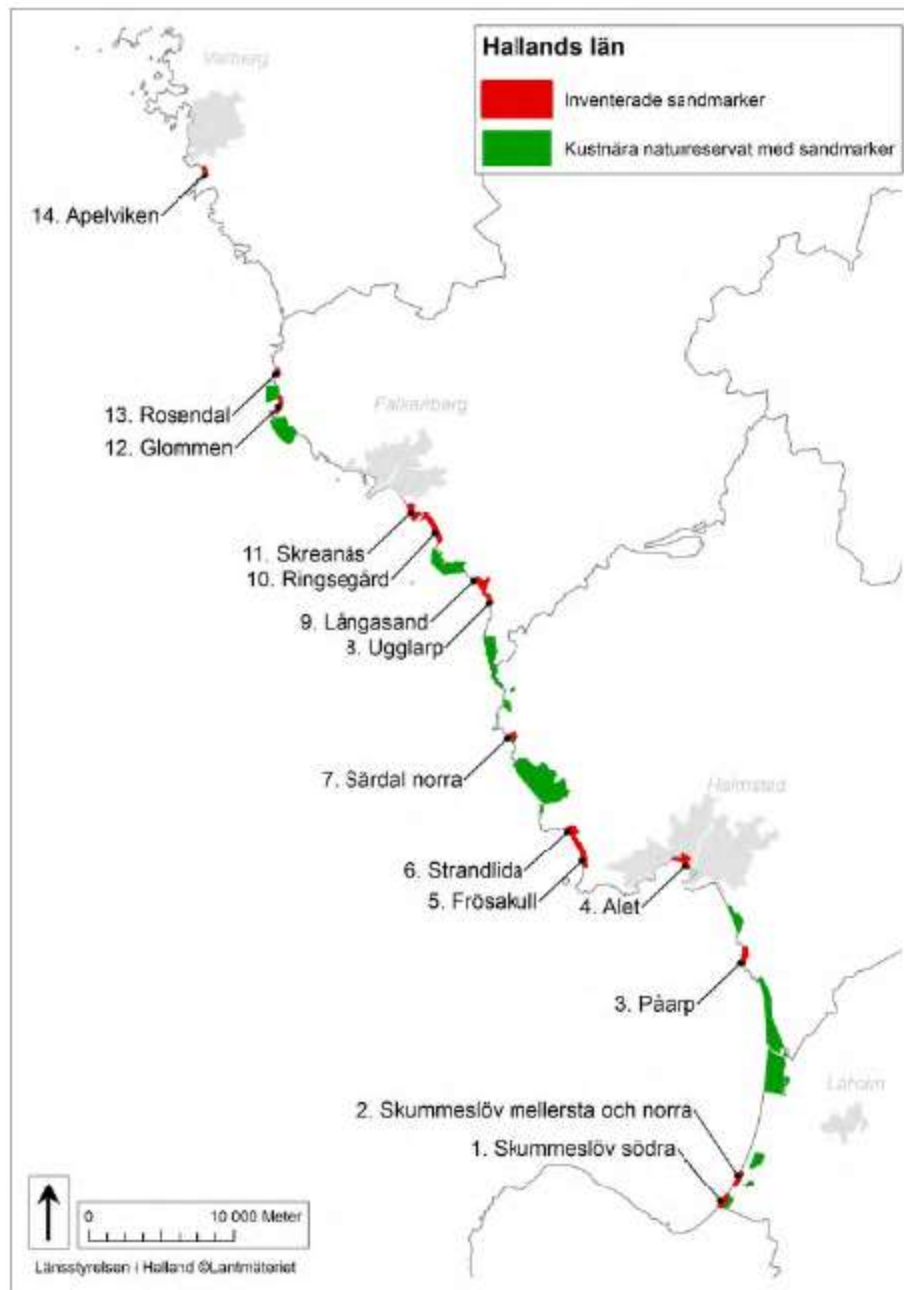
LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

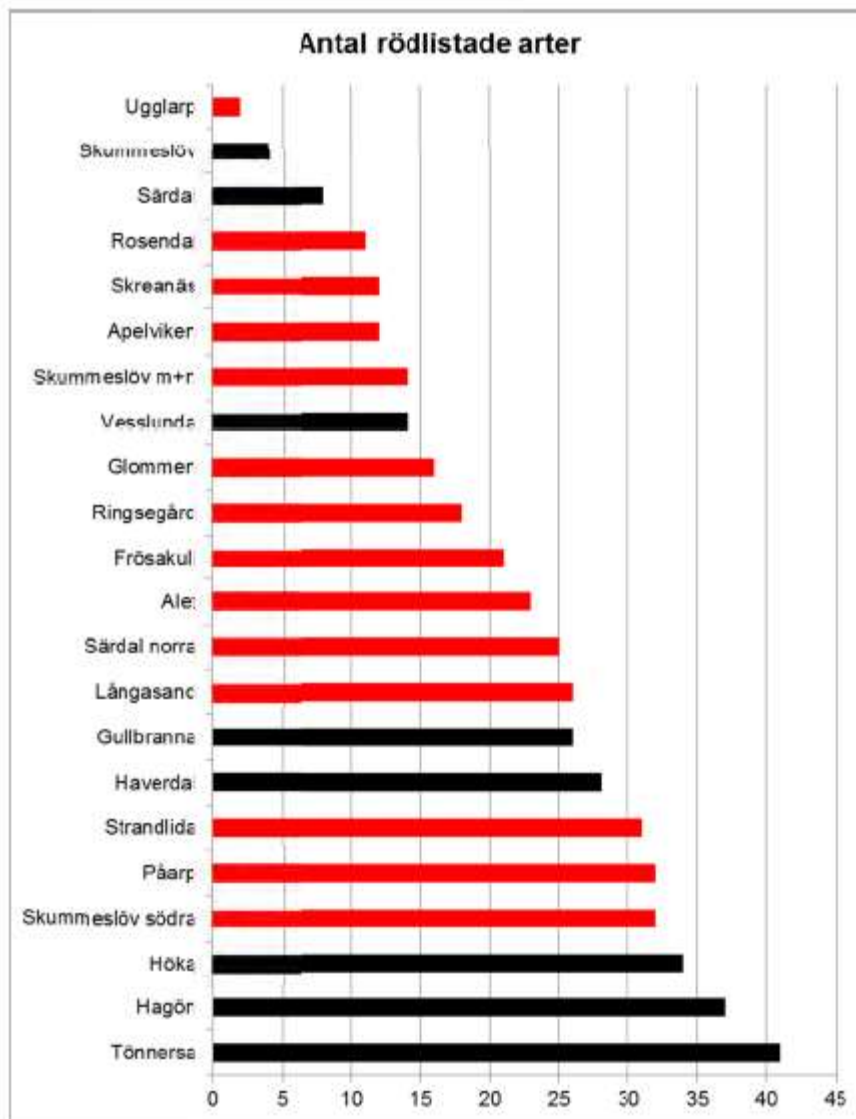
Andel av rödlistade arter

Figur 1. Det finns fynduppgifter från minst 393 rödlistade sandmarkslevande arter i Hallands län (Art-Databanken). Var fjärde rödlistad sandmarkslevande art bedöms dock vara utgången från länet.

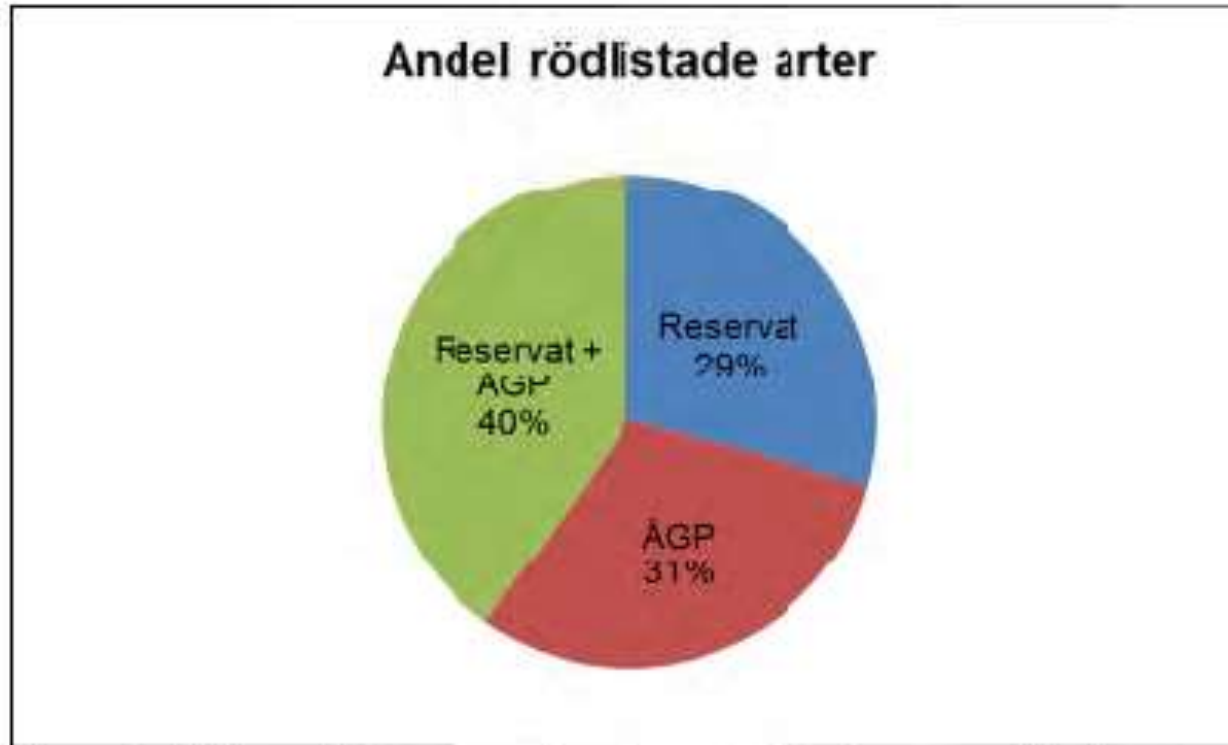

Figur 2. Inventerade sandmarkslokaler 2011 (14 st) utmed södra och mellersta Hallands kust. Kustnära reservat med sandmarker ingick inte i inventeringen.

Figur 4. Jämförelse mellan reservat (svart stapel) och ÅGP-lokal (röd stapel) i känd totalt antal rödlistade arter med aktuella fynd per lokal.

Totalt 154 rödlistade arter i de 22 listade sandområdena

Figur 3. Fördelning av de kustnära sandmarkernas totala förekomst av rödlistade arter mellan reservat och ÅGP-lokalerna. Totalt finns aktuella fynd av 154 rödlistade arter inom dessa områden.

Bäck som tidigare var kulverterad under sandig betesmark. För att gynna bland annat murgrönsmöja, en starkt hotad kärlväxt med ett eget åtgärdsprogram, togs dräneringsröret upp. En öppen slingrande bäck med flacka, sandiga stränder grävdes fram. Murgrönsmöja täcker nu stora ytor i bäcken och konkurrensvaga rödlistade sandmarksarter som borsåsav har kunnat etablera sig i den fuktiga sanden. Strandlida 2006-04-27. Foto: Krister Larsson.

Murgrönsmoja (Ranunculus hederaceus) i kallpåverkad bäck. Möjan har här koloniserat en restaurerad bäcksträcka, som tidigare varit kulverterad. Strandlida. 2011-04-29. Foto: Örjan Fritz.

Ljungögontröst (Euphrasia micrantha) gynnas av bränning och växer i mängder bland ljung på den brända och betade heden i Särda. 2011-08-16. Foto: Örjan Fritz.

Här jobbar vi för mångfalden!

Du är nu på en plats där vi gräver, bränner och rycker. Det kan låta brutalt när vi ska förklara de åtgärder som genomförs i naturen, men vår arbeta leder till öppna sandmarker med många växter. Här trivs såväl blommande örter, surrande insekter som motfågeln.

Åtgärderna kan tyckas vara drastiska, särskilt för dem som har lärt sig att man ska vara älsksam om djurens. Men ordentliga insatser behövs för att rädda kvar det unika djur- och växtliv som finns i våra sandmarker. Äterna som man kan hitta här är en rest från tiden då stora delar av Hallands yta täcktes av sandiga jungshedar och flygsandnätt. Idag återstår bara någon promille av dessa marker. De tomta jungshedarna har ställts om till skog eller åker och flygsandnätten har planterats igen med tall, vrisor och andra sandbindande arter. Det var åtgärder som var riktiga på sin tid, men idag har det minskade betet och ökat kväveinnehållet påskyndat igenväxningen av de marker som förmådde öppna. Göts ingenting för att stoppa igenväxningen kommer växttäcket sluta sig och främkomligheten minskar.

Vem bor i sanden?

I de öppna sandmarkerna hittar vi många växter och småkryp som älskar öppen sand och inte har en chans att hävda sig när gräsvåren och trädkökiet tämnar listan på hotade djur, växter och svampar som gynnas av åtgärderna är lång. Några exempel är växter som Junggrönbröst och strandlumme, insekter som blåbagge, sexflickig bastardvärmare och kvasmsaurark, svampar som cynoprodung

och dynstinsvamp samt strandmarkernas parafågel fältplärka.

Hur blir det i framtiden?

Genom vårt arbete kommer sand fram till ytan och marken mognas ut. De närliggande sandfäckorna värms upp av solen och hit kommer många insekter söka sig för att bygga bon. Bränningen sätter fart på blomkedomen av till exempel väringstäng, flocktblå och blåmonke. Till örterna söker sig vilda blå och insekter som isin tur lockar till sig fåglar. Om sommaren kan du vänta dig en väldigt blommande hedd med surrande insekter och fågelkvitter. Kanite får du en dag se fältplärkan, som för var vanlig längs med Hallandskusten, kila fram över heden i jakt på flygfjär.

Öppna sandmarker erbjuder fantastiska och långt mer mångfald än en vanlig öppen djuvmark.

Stycktext från rapporten "Sandskogen 2012" som är utgiven av Århusregionens förvaltningsenheten för naturvård. Kontakta Århusregionens förvaltningsenheten för naturvård om du vill veta mer på www.aarhusregionen.se/naturvord

Rejala lyft för sandmarkerna

För att förhålla oss till landskapet väcker igen med hjälp av gräv och lastbil måste det bli ordentligt blåst. På denna plats jobbar Länstyrelsen med att öppna upp sanden, rycka bort bark och björns heder. Resultatet blir inte så bra på sig. På ett tillrett, när öppen landskap med mer blåmoner och betar, surrande insekter, kvitterande fåglar och vackra kryp.

En exempel på hur åtgärder kan bli synliga för besökarna. Platsen är Ringögrund vid Färlövång. Här finns flera till exempel marker som är betydligt äldre än de senaste och blåmoner i markerna. Vår åtgärd öppnar för mer blåmoner på att blåmoner och blåmoner i blåmoner och blåmoner i blåmoner. Efter åtgärden öppnas det mer blåmoner och blåmoner i blåmoner och blåmoner i blåmoner. Efter åtgärden öppnas det mer blåmoner och blåmoner i blåmoner och blåmoner i blåmoner.

